

фото: М. Димитријевић

„ПРОВИНЦИЈА СЕ НОСИ У ГЛАВИ“

Београдска престоница с почетка двадесетог века, кафана „Москва“ и тројица пријатеља у жустрој дискусији. Тема – Београд и све оно што га чини таквим какав јесте. Неизоставан сегмент разговора – осуда оних који се уместо до јуче прокламованог ниҳилизма и радикализма задовољавају малограђанским пројекци-

јама среће, осећајући један исти бол што су се одрекли онога за шта би јуче и главу положили. У критици, али и идеалистички прокламованим идејама доминира Милош Кремић, дошљак у Београду, новинар „Препорода“ и песник. Он се у престоници осећа тескобно и сит је тог града, тих крупних и ситних паса који се отима-

ју око исте кости.

Испрва, мала скепса; тројица младића, сваки у неком свом свету, спреман само да критикује, без неких видних наговештаја да нешто промени. Начин причања познат, а и сама прича некако тривијална, сувише предвидљива, растегнута и расплнута. Поготову за нас који смо очекивали другачије Дошљаке. Али нас радња почиње да веже. Милош Кремић, звани Патриота, добија задатак да испита разлоге убиства младе раднице и да напише чланак о њеној трагичној судбини. И ту уствари почиње прича.

Милош Кремић, интелектуалац, човек који поседује изванредне списатељске способности, индивидуалист остварује љубавну везу са Зорком, традиционално васпитаном девојком, која је принуђена да преступи преко прага пуританског, патријархалног морала. Све се догађа брзо и ненадано. Као да је из приче истргнут само један комадић, негде из средине, где му се радња учинила најживља, ликови најважнији, не знамо шта ће бити после радње, једва шта је било пре ње. Мало-помало ови људи нас придобијају за се, почиње да нас интересује њихово живљење, наслуђују се пригушене трагедије, наслуђује се катастрофа. Кроз Милошеву и Зоркину љубавну причу дата је слика једног времена, његових противуречности и људских нарави

“Чаробна фрула” у ариљском Соколском дому

Моцарт у луткарском позоришту

“Чаробна фрула” је по многим елементима јединствено дело музичко-драмске литературе, које једнако очарава и децу и одрасле. Међутим једно је неизвесно. Да ли је Моцарт када је писао музику за ову оперу размисљао да ће она једног дана бити и на репертоару луткарског позоришта.

Двадесет изузетних певача и врхунских луткара удружили су снаге да би представили чувену борбу између Сарастра и Краљице ноћи. Оваква поставка Моцартове познате опере “Чаробна фрула” спаја луткарство, живог глумца, врхунску музику и сценски спектакл. Краљевић Тамино налази се заробљен у свету таме и мора да реши мистичне загонетке, воде, земље, ватре и воде у потрази за врлином и - девојком. За то време његов мање идеалистичан пратилац, птичар Папагено, само жели згодну девојку и довољно хране и пића.

Скраћена радња, која траје тек нешто више од сат времена, лака је за праћење деци и служи као савршен увод у чаробан свет опере.

Ово је укратко приказ луткарске представе коју је МАГ театар из Београд у два наврата извео за ученике

основне школе у Ариљу.

Сувишно је говорити о нечему из чега стоји годину дана мукотрпног и видљивог рада. Сигурно да ни мало није било лако једну од најзахтевнијих, уједно и најпопуларнијих опера приказати на једна овакав начин кроз бајку која ће у свом педесетпетоминутном трајању задржати пажњу и деце и одраслих. Требало је оперу од три и по сата свести на 55 минута, сачувати Моцарта, либрето и свих 16 ликова.

Евидентно је да се приказани труд и рад морају поштовати. Међутим, остаје недоумица колико су деца од онога што је изведено разумели, с обзиром да је разглас за музику био лош. Свакако да је било и много оних који су разумели позадину ове оперске бајке, односно чињеницу да су у животу најважнији искреност, пожртвованост, преданост, љубав. Е сад, колико је на нама да судимо да ли је ова прича уметнички успела, питање је. Биће оних који ће ово протумачити као врло смео подухват, што свакако и јесте. Неки ће помислити да је све ово деградација Моцарта и класичне музике, трећи ће остати индиферентни јер их приказано уоп-

са посебним освртом на друштвени амбијент у коме се крећу јунаци.

То несналажење у животу, та залудност спознања, пасивност према злу, оскудица одлучности у последњем часу доминирају целом причом. Милоша је плашила и сама помисао на то да би све могао платити својом слободом. Та мисао обарала је све његове куле од карата, јер није желео да буде привезан ни за кога. Он је био човек кога је живот рано научио шта је то ја које се издизало изнад свега. Ни љубав није кадра да ублажи то његово ја. Напротив, она га продубљује. У суштини, Кремић живи између жеља и стварности и његова воља није довољно јака да донесе коначну одлуку. Посустаје у тренутку када је превазишао све, преболео отказ у „Препороду“ и како тако се привикао на запарложени свет царинских чиновника, у тренутку када се приближио остварењу животног сна, има жену коју воли, спремну за самоодрицање, топли дом.

У суштини, млади Ужичанин је себична личност, чији егоизам утиче на трагичан исход догађаја. Несвесно, учинио је да његова жртва сама себи буде целат. Написао је драму „Сфинкс“ у којој се главна јунакиња убија да би се уклонила с пута вољеном човеку и створила простор за живот. Тиме он као да сугерише Зорки пут којим треба да крене. И она

то, као све до тада у животу, што је једном и признала у тренутку слабости, прихвата као обавезу, јер су од ње само обавезе тражили, не оптужујући Милоша, што ју је искомпромитовао, већ разлоге за његово задовољство тражи у својим годинама, била је већ девојка у годинама, патријархално васпитана, под будним око своје мајке. Зорка је завршила у таласима Дунава.

Кремић је покидао све везе са оним што је исконско и првобитно и зато не успева да стигне до ма ког облика животне среће. Он је странац у свету, у животу, у љубави, човек који лута и не успева да стигне до циља, младић који је некада имао велике замисли и легео високо, уверен да ће на крају ипак бити срећан, сада када срећу не тражи и када га она не боли. Александар Лукач одлично је поделио улоге. И заиста носиоци ове приче који су остварили лик Милоша и Зорке били су маестрални. Лукач у виду мјузикла прати њихову љубав, покушава да пронађе разлоге Милошевог таквог понашања. Зорка је много одважнија од њега, примила га је у свој стан после мајчине смрти иако је знала да ће је околина оговарати. Посебну пажњу треба обратити и на остварања осталих глумаца који су одиграли споредне улоге Драгутина Ранковића, оличена педантерије и реда, способног за све, за кога је успех у каријери важнији од

свега и спреман је све да му подреди. Насупрот Зорки, је њена Другарица Љубица, модерна градска девојка, ослобођена свих патријархалних стега.

Ипак на крају, остаје општи утисак да је група ужичких глумаца на челу са редитељем Александром Лукачем закорачила у истраживање ове теме на оригиналан и посебан начин, покушавајући с једне стране, да симболично кроз технику перформанса. И имамо неколико различитих форми позоришног израза чији је крајњи циљ да и уметнике и публику подстакну да дубински анализирају, али и да директно доживе, овај врло сложен, често и врло болан проблем – проблем дошљака у нама самима. Е сад, ко се од нас дошљака из провинције препознао у коме... Не знам и не желим да знам. Знам да ме оваква презентација једног сјајног романа о нама самима, нашим комплексима и стремљењима навела на дубоко у коме сам дошла до победоносног закључка да провинцију носимо у глави. Можда само као спас од себе саме и начин да побегнемо од дошљака у себи.

Иначе, представа је изведена 31. октобра, на Светог Луку, крсну славу Народне библиотеке Ариље, када се мала група љубитеља позоришта из нашег града упутила у Ужице да гледа „Дошљаке“.

С. Р.

ште није подстакло на размисљање, што због лоше музике. Што због летаргичности глумаца.

Све у свему, ми смо задовољни јер питање је када ће један овако велики и посебан театар доћи у наш град, па још са Моцартом. Можда једино нису очекивали да ће овде пронаћи оне који се разумеју у уметност, луткарску.

С. Р.

Чаробна фрула

Када је први пут изведена 1791. године, Моцартова опера „Чаробна фрула“ је била откриће музичке оригиналности и различитости за неподозриву бечку публику. Они су открили нову форму немачког музичког театра која је била инспиративни брак јефтине народне забаве укомбиноване са високом драмом калибра који је био прикладан само за више друштвене слојеве. Моцартова прва публика је била зачуђена и на моменте збуђена самом нарацијом, стилским контрапунктом и контрадикцијама нетипичним за оперске приче. Било како било, ови елементи настављају да фасцинирају и савремену публику чак и након више од два века.

„Чаробна фрула“ је у почетку била зачета као популарно забавно музичко дело које је написано специјално за извођење у Театру на Видену, привременом позоришту које је било лоцирано у предграђу Беча. Глумац / менаџер Емануел Шиканедер је унајмно зграду и било му је потребно популарно дело које би његова трупа могла да изводи. Хтео је дело у којем би до изражаја дошле све могућности тадашњег позоришта (специјални ефекти, реквизити, сценски детаљи...). Врло је вероватно да је Шиканедер (који је и написао либрето) имао доста добровољних давалаца прилога из свог друштва. Резултујућа опера вешто спаја нарацију и музику у изванредној комбинацији ретке једноставности и велике сложености. Као таква изражена са енормно великом слободом, Моцартова „Чаробна фрула“ је осигурала своју свежину и иновативност све до данас.

